

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja

Druk nr 1411

Warszawa, 4 listopada 2008 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o finansowaniu Prawosławnego Seminarium Duchownego w Warszawie z budżetu państwa.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Eugeniusza Czykwina.

(-) Anna Bańkowska; (-) Eugeniusz Czykwini; (-) Ryszard Galla; (-) Tomasz Garbowski; (-) Ryszard Kalisz; (-) Witold Klepacz; (-) Jan Kochanowski; (-) Janusz Krason; (-) Wacław Martyniuk; (-) Zbigniew Matuszczak; (-) Henryk Milcarz; (-) Wojciech Olejniczak; (-) Wojciech Pomajda; (-) Stanisława Prządka; (-) Stanisław Rydzon; (-) Elżbieta Streker-Dembińska; (-) Wiesław Andrzej Szczepański; (-) Tadeusz Tomaszewski; (-) Jerzy Wenderlich; (-) Stanisław Wziątek; (-) Ryszard Zbrzyzny.

USTAWA

z dnia 2008

o finansowaniu Prawosławnego Seminarium Duchownego w Warszawie z budżetu państwa

Art. 1

Prawosławne Seminarium Duchowne w Warszawie otrzymuje dotacje i inne środki z budżetu państwa na zasadach określonych dla uczelni publicznych, z wyjątkiem finansowania kosztów realizacji inwestycji budowlanych.

Art. 2

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia i ma zastosowanie poczynając od roku budżetowego 2010.

UZASADNIENIE

Zasada równouprawnienia kościołów i innych związków wyznaniowych jest pierwszoplanową, konstytucyjną dyrektywą regulacji stosunków wyznaniowych w Rzeczypospolitej Polskiej. Została wyrażona w art. 25 ust. 1 Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r.

Zasada równouprawnienia Kościołów i związków wyznaniowych jest zawarta także w ustawie z 17 maja 1989 o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, mającej charakter wykonawczy do przepisów wyznaniowych Konstytucji. Równouprawnienie wszystkich kościołów i innych związków wyznaniowych, bez względu na formę uregulowania ich sytuacji prawnej, zostało uznane za podstawową gwarancję wolności sumienia i wyznania w stosunkach państwa ze związkami wyznaniowymi (art. 9 ust. 2). Ponadto w art. 19 ust. 1 ustawy z 17 maja 1989 r. czytamy, że „Kościoły i inne związki wyznaniowe korzystają na zasadach równouprawnienia ze swobody wypełniania funkcji religijnych”. Do zakresu uprawnień mieszczących się w ramach wypełniania funkcji religijnych ustawodawca zaliczył m.in. pro-

wadzenie działalności oświatowo-wychowawczej oraz kształcenie i ustanawianie duchownych.

Zgodnie z zasadą równouprawnienia wyznań ustawodawca jeszcze w okresie Polski Ludowej utworzył na podstawie usuniętego w 1954 r. z Uniwersytetu Warszawskiego Wydziału Teologii Katolickiej państwową uczelnię o charakterze wyznaniowym kształcącą duchowieństwo katolickie – Akademię Teologii Katolickiej, natomiast dawny Wydział Teologii Ewangelickiej UW stał się podstawą powołania państwowej, wielowyznaniowej uczelni – Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej. Wymienione placówki kształciły i kształcą jednak także osoby świeckie dla potrzeb ogólnospołecznych.

W latach dziewięćdziesiątych XX wieku nastąpiło jednakże rozszerzenie dotowania przez państwo konfesyjnego katolickiego szkolnictwa wyższego. Na mocy ustawy z dnia 14 czerwca 1991 r. państwo dofinansowuje ze swego budżetu Katolicki Uniwersytet Lubelski, a na podstawie Konkordatu z 28 lipca 1993 r. (art. 15 ust. 3) oraz ustawy z 26 czerwca 1997 r. dotowana jest także na szczególnie korzystnych warunkach Papieska Akademia Teologiczna, uczelnia mająca ewidentnie profil katolicki i kościelny zarazem. Dotacje państwowe nie mogły być przeznaczane na inwestycje budowlane (zastrzeżenie to zostało zniesione uchwaloną przez Sejm w trzecim czytaniu w dniu 10 października 2008 r. ustawą o zmianie ustawy o finansowaniu Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego z budżetu państwa).

Uprzywilejowanie przez państwo katolickiego szkolnictwa wyższego pogłębiło uchwalenie przez Sejm 5 kwietnia 2006 r. – z inicjatywy parlamentarnego klubu Platformy Obywatelskiej – trzech ustaw o finansowaniu z budżetu państwa Papieskiego Wydziału Teologicznego w Warszawie, Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu oraz Wyższej Szkoły Filozoficzno-Pedagogicznej „Ignatianum” w Krakowie. Placówki wspomniane otrzymują z budżetu państwa dotacje na zasadach przewidzianych dla uczelni publicznych z wyjątkiem finansowania inwestycji budowlanych. Należy przy tym podkreślić, że obowiązek finansowania wspomnianych placówek nie nakłada na państwo Konkordat z 1993 r.

Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie to uczelnia katolicka, a zarazem kościelna. Wielkim Kanclerzem PWT jest Arcybiskup Warszawski, godność wielkiego wicekanclerza sprawuje Przełożony Generalny Towarzystwa Jezusowego, który działa przez swojego delegata – przełożonego Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej Towarzystwa Jezusowego.

Studia na PWT w Warszawie mogą podjąć przede wszystkim osoby duchowne: duchowni, alumni wyższych seminariów duchownych, które podpisały umowę o współpracy z

PWT (obecnie jest siedem takich placówek), zakonnicy i zakonnice po ślubach czasowych lub wieczystych wreszcie osoby świeckie. Jednym z warunków podjęcia studiów jest przedstawienie stosownego zaświadczenia od właściwego proboszcza. Kształcenie osób świeckich jest ukierunkowane w znacznym stopniu na przygotowanie tych osób do pełnienia funkcji służebnych względem Kościoła – katechety, czy organisty. Studium Teologii dla Świeckich ma charakter zaoczny. Filię Wydziału stanowi m.in. Archidiecezjalne Seminarium Misyjne „Redemptoris Mater”. Jego alumni uczestniczą w wykładach wspólnie z alumnami Wyższego Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Warszawie. Wydział przygotowuje zatem osoby, których szczególnym zadaniem ma być nie tylko zaspokajanie potrzeb religijnych katolików w Polsce, lecz krzewienie religii katolickiej w świecie, wśród osób wyznających inne religie. PWT w Warszawie składa się z dwóch sekcji: św. Jana Chrzciciela oraz św. Andrzeja Boboli. Sekcja św. Jana Chrzciciela obejmuje m.in. Wyższe Metropolitalne Seminarium Duchowne. Jego alumni stają się z chwilą przyjęcia do seminarium studentami Wydziału. Poza tym status filii PWT w Warszawie posiadają w szczególności, obok Archidiecezjalnego Seminarium Misyjnego „Redemptoris Mater”, także katolickie Wyższe Seminarium Duchowne w Drohiczyńcu, w Łowiczu, w Siedlcach, oraz na warszawskiej Pradze. Reasumując, należy stwierdzić, że PWT w Warszawie jest placówką prowadzoną przez duchownych, kształcąca przede wszystkim duchownych (a świeckich jedynie w ograniczonym zakresie) i to wyłącznie dla potrzeb Kościoła katolickiego nie tylko w Polsce ale także na świecie.

Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu to także uczelnia mająca ewidentnie katolicki, a zarazem kościelny charakter. Wielkim Kanclerzem PWT jest Arcybiskup Wrocławski. Wykładowcy PWT we Wrocławiu muszą posiadać misję kanoniczną od Wielkiego Kanclerza Wydziału.

Studia na PWT we Wrocławiu podejmują przede wszystkim osoby duchowne: alumni Metropolitalnego Seminarium Duchownego, którzy są równocześnie studentami PWT, oraz alumni wyższych seminariów duchownych, które podpisały umowę o współpracy z PWT. Są to: Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Legnickiej, Wyższe Seminarium Duchowne OO. Franciszkanów we Wrocławiu oraz Wyższe Seminarium Duchowne Salwatorianów w Bagnie. Kształcenie osób świeckich jest ukierunkowane w istotnym zakresie na przygotowanie tych osób do pełnienia funkcji służebnych względem Kościoła – katechetów. Należy stwierdzić, że PWT we Wrocławiu jest, podobnie jak PWT w Warszawie, placówką prowadzoną przez duchownych, kształcąca przede wszystkim duchownych (a świeckich w ograniczonym zakresie).

Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum” w Krakowie (zwana dalej także WSF-P „Ignatianum”), to uczelnia katolicka. Jej Wielkim Kanclerzem jest Przełożony Generalny Towarzystwa Jezusowego, który działa przez swojego delegata – przełożonego Prowincji Południowej Towarzystwa Jezusowego.

Na Wydziale Filozoficznym podejmują naukę niejako automatycznie, tzn. bez jakichkolwiek egzaminów wstępnych, nowi adepci Prowincji Południowej Towarzystwa Jezusowego. Jeżeli chodzi o kształcenie osób świeckich, to podobnie jak w dwóch ww. placówkach jest ono ukierunkowane m.in. na przygotowanie tych osób do pełnienia funkcji służebnych względem Kościoła – katechety.

Podsumowując, ustawy z 5 kwietnia 2006 r. stanowią prawną podstawę dofinansowywania przez państwo kształcenia osób przygotowujących się do stanu kapłańskiego w Kościele katolickim. Za pośrednictwem PWT w Warszawie dotacje państwowe docierają do sześciu katolickich wyższych seminariów duchownych, natomiast w przypadku PWT we Wrocławiu wsparcie ze środków publicznych otrzymają cztery Wyższe Seminaria Duchowne. Dofinansowując Sekcję św. A. Boboli PWT w Warszawie oraz WSF-P „Ignatianum” państwo łoży zwłaszcza na przygotowanie kandydatów na kapłanów Towarzystwa Jezusowego. Uprzywilejowanie przez państwo katolickiego szkolnictwa pogłębiają także obowiązujące rozwiązania dotyczące dostępności do stypendiów finansowanych z budżetu państwa.

O ile od 2001 roku studenci szkół niepublicznych, w tym także szkół prowadzonych przez Kościół Katolicki, objęci są prawem do stypendiów na zasadach analogicznych jak studenci szkół publicznych, to przy nadawaniu tych uprawnień pominięci zostali studenci szkół prowadzonych przez inne kościoły i związki wyznaniowe. A zatem, studenci Prawosławnego Seminarium Duchownego – w przeciwieństwie do studentów katolickich seminariów duchownych – nie mają prawa występowania o stypendia socjalne i zapomogi finansowane z budżetu państwa.

Zgodnie z zasadą równouprawnienia Kościołów i związków wyznaniowych takie same prawne warunki otrzymania wsparcia finansowego ze strony państwa winny być zapewnione wszystkim związkom wyznaniowym w Polsce prowadzącym szkoły kształcące kandydatów na duchownych, a posiadające status szkół wyższych. Tego rodzaju placówką jest funkcjonujące nieprzerwanie od 1951 r. Prawosławne Seminarium Duchowne. Zgodnie z art. 19 ust. 4 ustawy z 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do PAKP jest to wyższa szkoła teologiczna uprawniona do nadawania absolwentom tytułu zawodowego licencjata teologii prawosławnej. Tytuł ten jest równoważny z tytułem zawodowym licencjata nadawanym przez państwowe szkoły wyższe. Po zakończeniu trzyletnich studiów w Seminarium jego absolwenci

mogą kontynuować naukę w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej. Zgodnie z dyrektywą równouprawnienia wyznań Prawosławnemu Seminarium Duchownemu w Warszawie należy zatem zapewnić dotacje z budżetu państwa na zasadach przewidzianych dla publicznych szkół wyższych, w wykluczeniu dotacji na inwestycje budowlane, czyli na takich samych zasadach jak dla wymienionych wyżej placówek katolickich.

Podsumowując należy stwierdzić, że w kontekście istotnego rozszerzenia przez ustawodawcę zakresu wsparcia finansowego z budżetu państwa dla katolickiego, kościelnego szkolnictwa wyższego, w tym także zapewnienia wsparcia w istocie dla znaczącej części katolickich wyższych seminariów duchownych, projekt ustawy o finansowaniu Prawosławnego Seminarium Duchownego z budżetu państwa jest zgodny z konstytucyjną zasadą równouprawnienia związków wyznaniowych. Uzyskanie przez proponowany akt prawny mocy obowiązującej w istocie rzeczy bardziej przybliży także urzeczywistnienie ustrojowej dyrektywy bezstronności władz publicznych w sprawach przekonań religijnych obywateli, niż obecnie istniejący stan prawny. Będzie również kontynuacją utrwalonej w ustawodawstwie polskim praktyki rozszerzania w drodze ustaw szczegółowych uprawnień przyznanych początkowo jedynie Kościołowi katolickiemu na inne, zwłaszcza tradycyjne i największe, Kościoły w Polsce.

Mając na uwadze postanowienia art. 25 Konstytucji RP, który stwierdza: „Kościoły i inne związki wyznaniowe są równouprawnione”, finansowanie z budżetu państwa Prawosławnego Seminarium Duchownego w Warszawie będzie wypełnieniem tej nadrzędnej normy konstytucyjnej, usunie też istniejące nierównouprawnienie Kościoła prawosławnego w odniesieniu do Kościoła katolickiego.

Ustawa dotyczy tylko jednej uczelni - Prawosławnego Seminarium Duchownego w Warszawie.

Skutki finansowe ustawy. Projekt przewiduje konieczność wydatkowania z budżetu państwa kwoty 400 tys. zł rocznie (obecnie na studiach dziennych i zaocznych kształci się 80 studentów).

Projekt ustawy nie został poddany konsultacjom społecznym, o których mowa w art. 34. ust. 4 regulaminu Sejmu i nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 18 listopada 2008 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia
w sprawie zgodności poselskiego projektu ustawy o finansowaniu
Prawosławnego Seminarium Duchownego w Warszawie z budżetu państwa
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Eugeniusz Czykwin) z prawem Unii
Europejskiej

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2002 r. Nr 23, poz. 398 ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy przewiduje, że Prawosławne Seminarium Duchowne w Warszawie będzie otrzymywało dotacje i inne środki z budżetu państwa na zasadach określonych dla uczelni publicznych (z wyjątkiem finansowania kosztów realizacji inwestycji budowlanych).

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia i będzie stosowana poczynając od roku budżetowego 2010.

2. Stan prawa wspólnotowego w materii objętej projektem

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii będącej przedmiotem projektu ustawy.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa wspólnotowego

Przedmiot przepisów projektu nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o finansowaniu Prawosławnego Seminarium Duchownego w Warszawie z budżetu państwa nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Deskryptory bazy REX: Unia Europejska, projekt ustawy, szkolnictwo, szkoła wyższa, budżet państwa, finansowanie, nauka, dotacje.

Warszawa, 18 listopada 2008 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia
czy poselski projekt ustawy o finansowaniu Prawosławnego Seminarium
Duchownego w Warszawie z budżetu państwa (przedstawiciel
wnioskodawców: poseł Eugeniusz Czykwin) jest projektem ustawy
wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt ustawy przewiduje, że Prawosławne Seminarium Duchowne w Warszawie będzie otrzymywało dotacje i inne środki z budżetu państwa na zasadach określonych dla uczelni publicznych (z wyjątkiem finansowania kosztów realizacji inwestycji budowlanych). Projekt ustawy nie ma na celu wykonania prawa Unii Europejskiej

Projekt ustawy o finansowaniu Prawosławnego Seminarium Duchownego w Warszawie z budżetu państwa nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Deskryptory bazy REX: Unia Europejska, projekt ustawy, szkolnictwo, szkoła wyższa, budżet państwa, finansowanie, nauka, dotacje.